

Projekt

**UCHWAŁA NR II/.../24
RADY MIEJSKIEJ W LEŻAJSKU**

z dnia 29 maja 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób
Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.), art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2024 r. poz. 424) oraz art. 4¹ ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023, poz. 2151)

Rada Miejska w Leżajsku uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030, zwany dalej „Programem”.

§ 2. Program stanowi załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza Burmistrzowi Leżajska.

§ 4. Traci moc Uchwała Nr XII/81//19 Rady Miejskiej w Leżajsku z dnia 30 września 2019 r. w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w rodzinie na lata 2019-2022.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do Uchwały Nr II/.../24
z dnia 29 maja

**MIEJSKI PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ
I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ
NA LATA 2024-2030**

Leżajsk, 2024 r.

Wstęp

Samorząd miasta Leżajska od 2011 roku nieprzerwanie podejmuje działania, których celem jest jak najskuteczniejsze przeciwdziałanie przemocy domowej oraz zmniejszenie jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym. Tym samym realizuje nadrzędne i długofalowe cele polityki społecznej, do których należy tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu szkodliwych społecznie zjawisk. Opracowanie i realizacja programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej to zadanie własne gmin i powiatów wynikające z art. 6 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2024 poz. 424).

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030 dla miasta Leżajska stanowi kontynuację celów i zadań wskazanych do realizacji w poprzedniej jego wersji. Niniejszy dokument zawiera podstawy prawne i zasady działania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej, a także wskazuje realizatorów i adresatów Programu. W dokumencie została również przedstawiona diagnoza środowiskowa zjawiska przemocy domowej z lat 2021-2023 oraz istniejące już zasoby instytucjonalne. Z uwagi na ustawową zmianę w 2023 roku nazewnictwa dotyczącego zjawiska przemocy w rodzinie, w niniejszym Programie używane będzie sformułowanie „przemoc domowa”.

I. Charakterystyka zjawiska przemocy domowej

W świetle Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, przemoc domowa to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,

e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Z definicji przemocy domowej wynika, że zjawisko to zawiera w sobie następujące elementy: intencjonalność (jest zamierzonym postępowaniem, ukierunkowanym na osobę krzywdzoną), asymetrię sił (osoba stosująca przemoc wykorzystuje swoją przewagę, aby uniemożliwić osobie krzywdzonej obronę), naruszenie praw i dóbr osobistych członka/-ów rodziny przez osobę stosującą przemoc, spowodowanie cierpienia i bólu u osób krzywdzonych.

W opracowaniach dotyczących przemocy domowej zaznacza się, że w przemocy domowej występują charakterystyczne zjawiska, takie jak:

- 1) **Pranie mózgu**, które jest istotą przemocy psychicznej. Polega na systematycznym wpływanie na poglądy, postawy i przekonania drugiej osoby poprzez poniżanie, degradację, nieustanne groźby oraz pokazywanie swojej przewagi, a także przez izolowanie od innych ludzi i ogniskowanie uwagi na sobie przy jednoczesnym tworzeniu atmosfery zagrożenia. Sporadycznie okazywana przychylność, pobłażliwość czy zadowolenie z reakcji osoby poddanej takim oddziaływaniom powoduje u niej chęć (także nieświadomą) zasłużenia na pochwałę. Efektem takich oddziaływań jest zmiana obrazu siebie – osoba w ten sposób traktowana zaczyna myśleć o sobie zdaniem zasłyszonymi od agresora.
- 2) **Wyuczona bezradność** – jest efektem szeregu doświadczeń, które nie prowadziły do osiągnięcia celu: osoba doświadczająca przemocy domowej próbuje zmienić sytuację, jednak jej wysiłki okazują się często niewystarczające, niekonsekwentne albo skierowane na niemożliwą zmianę, co powoduje u niej nabranie przekonania o własnej bezsilności. W takim stanie emocjonalnym podejmowanie kolejnych działań jest coraz trudniejsze i jeżeli nie przynosi efektów, odbiera wiarę we własną sprawczość.
- 3) **Poczucie winy** – występuje w formie nasilonej u osoby doświadczającej przemocy, zaś brakuje go u osoby stosującej przemoc domową. Osoba, stosując przemoc, obwinia o nią drugą stronę – jest to swoista strategia, która oddala od niej nieprzyjemne odczucie winy i dyskomfort z nią związany. Poczucie winy często prowadzi u osoby doznającej przemocy domowej do prób naprawienia szkód i chęci zmiany zachowania w kierunku pożądanym przez agresora. Są one jednak nieskuteczne, gdyż nie mają podstaw w faktach.
- 4) **Wiktyimizacja**, czyli proces stawania się osobą, która na skutek doświadczanej przemocy ma trudności w komunikowaniu się oraz w kontakcie z własnymi uczuciami, potrzebami i ciałem, ma niskie poczucie własnej wartości i kontroli własnego życia, a także

niezaspokojone potrzeby bezpieczeństwa, miłości i akceptacji, a dominujące uczucia, które przeżywa to lęk, wstyd i poczucie winy.

II. Diagnoza problemu przemocy domowej na terenie gminy Miasto Leżajsk i instytucjonalne działania podejmowane na rzecz rodzin z tym problemem

Działalność Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego w Leżajsku ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie rozpoczęła się w 2011 roku, jednak w 2023 roku, w związku ze zmianą ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, na gminy został nałożony obowiązek powołania nowych zespołów interdyscyplinarnych. Na podstawie Uchwały Nr LXIV/406/23 Rady Miejskiej w Leżajsku z dnia 18 września 2023 r. Burmistrz Leżajska powołał Miejski Zespół Interdyscyplinarny w Leżajsku. W jego skład wchodzi łącznie 13 osób. Są to przedstawiciele instytucji i organizacji działających na terenie miasta, które działają na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, tj. Komendy Powiatowej Policji w Leżajsku, Sądu Rejonowego w Leżajsku, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Leżajsku, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Leżajsku, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Leżajsku, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Leżajsku, oświaty, służby zdrowia i organizacji pozarządowych. W każdym przypadku stwierdzenia przemocy domowej jest wszczynana procedura „Niebieskie Karty” i powoływana grupa diagnostyczno-pomocowa, w skład której wchodzi przedstawiciele powyższych instytucji. Dodatkowo każda z instytucji działa według własnych kompetencji na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, co zostanie opisane poniżej.

Komenda Powiatowa Policji w Leżajsku jako instytucja państwowa zajmująca się ochroną bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymaniem bezpieczeństwa i porządku publicznego, podejmuje szereg działań związanych ze zjawiskiem przemocy domowej, prowadzi również własne statystyki, które zostały zawarte w poniższych tabelach. Dane dotyczą wyłącznie działań podejmowanych wobec osób z terenu miasta Leżajska.

Tabela 1. Działania podjęte przez Komendę Powiatową Policji w Leżajsku w latach 2021-2023 na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej

L.p.	Rodzaj podjętego działania	2021	2022	2023
1.	Liczba interwencji policji zakończonych sporządzeniem „Niebieskiej Karty-A”	23	30	18
2.	Liczba zatrzymań osób stosujących przemoc domową	2	3	3

3.	Liczba osób stosujących przemoc domową, wobec których wydano policyjny nakaz/zakaz na okres 14 dni	0	2	1
4.	Liczba osób stosujących przemoc domową, znajdujących się pod wpływem alkoholu, przewiezionych do izby wytrzeźwień lub policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych	4	1	0
5.	Liczba postępowań wszczętych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z art. 207 § 1 kk	11	16	15
6.	Liczba informacji przekazanych do Sądu Rodzinnego w Leżajsku dotyczących dzieci z rodzin z problemem przemocy domowej	10	26	12

Prokuratura Rejonowa w Leżajsku, jako organ powołany do strzeżenia praworządności oraz czuwania nad ściganiem przestępstw, w latach 2021-2023 pojęła następujące działania związane ze zjawiskiem przemocy domowej na terenie miasta Leżajska:

- zarejestrowane postępowania przygotowawcze z art. 207 kk – **60** (wszczęte – **55**);
- postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia/śledztwa w sprawie z art. 207 kk – **5**;
- postanowienia o umorzeniu dochodzenia w sprawie z art. 207 kk – **22**;
- przesłane do Sądu akty oskarżenia oraz wnioski o skazanie w sprawie z art. 207 kk – **23**;
- przesłane do Sądu wnioski o umorzenie w trybie art. 324 kpk – **4**;
- zastosowane tymczasowe aresztowanie wobec osób stosujących przemoc domową – **8**;
- zastosowany dozór policji wobec osób stosujących przemoc domową – **12**;
- zastosowany wobec osób stosujących przemoc domową nakaz opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z osobą pokrzywdzoną i zakazu kontaktowania się z pokrzywdzonymi – **10**.

Sąd Rejonowy w Leżajsku w latach 2021-2023 zajmował się sprawami związanymi z przemocą domową z terenu miasta Leżajska w różnych aspektach, w zależności od wydziału.

1) w I Wydziale Cywilnym odnotowano 3 sprawy, w których:

- wobec 3 osób Sąd zastosował zakaz zbliżania się do osoby pokrzywdzonej w wyniku przemocy domowej,
- wobec 2 osób Sąd zastosował nakaz opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z osobą najbliższą, pokrzywdzoną w wyniku przemocy domowej;

2) w II Wydziale Karnym:

- osądzono 18 osób na podstawie ustawy z art. 6 ust. 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej o przestępstwo z art. 207 § 1 kk, z których skazanych zostało 15 osób, nie uniewinniono żadnej osoby, wobec 3 osób warunkowo umorzono postępowanie karne, zaś wobec 1 osoby umorzono postępowanie karne;

- wobec 8 osób orzeczono karę bezwzględną pozbawienia wolności, zaś wobec 6 osób orzeczono karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania;
- wobec 1 osoby orzeczono obowiązek poddania się psychoterapii; wobec 3 osób orzeczono obowiązek powstrzymywania się od nadużywania alkoholu;
- wobec 8 osób został orzeczony środek zapobiegawczy w postaci zakazu zbliżania się do osób pokrzywdzonych;
- wobec 7 osób orzeczono środek zapobiegawczy w postaci nakazu czasowego opuszczenia lokalu.

3) W III Wydziale Rodzinnym i Nieletnich w stosunku do 3 osób ograniczono władzę rodzicielską przez poddanie jej nadzorowi kuratora.

Osoby dotknięte kryzysem wywołanym różnymi wydarzeniami, w tym osoby doświadczające przemocy domowej mogą skorzystać ze wsparcia Ośrodka Interwencji Kryzysowej, działającego przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Leżajsku. Pracownicy OIK podejmują działania pomocowe w celu wskazania dróg wyjścia z kryzysu, nawiązując w razie potrzeby współpracę z innymi instytucjami. Interwencja kryzysowa podejmowana w Ośrodku Interwencji Kryzysowej realizowana jest w formie specjalistycznego poradnictwa świadczonego przez psychologa, terapeutę ds. uzależnień, prawnika oraz pracownika socjalnego. Prowadzony jest także powiatowy telefon zaufania, który funkcjonuje w godzinach pracy Ośrodka. Wszystkie porady są świadczone bezpłatnie. W 2021 r. ze wsparcia psychologicznego skorzystały 3 osoby z terenu miasta Leżajska, w 2022 roku z pomocy psychologicznej i socjalnej skorzystały 3 osoby, a w 2023 roku – 5 osób. Dodatkowo w 2021 r. 2 mężczyzn z terenu miasta ukończyło organizowany przez PCPR w Leżajsku program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową, zaś w 2022 roku było ich 3. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Leżajsku w latach 2021-2023 rozpowszechniało ulotki informujące o działalności OIK, a także organizowało spotkania z realizatorami „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie”.

Osoby z terenu Leżajska, które doznają przemocy domowej, mogą również skorzystać z kompleksowej pomocy Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Nowej Sarzynie. Ośrodek świadczy przede wszystkim całodobową pomoc stacjonarną. Mieszkańcy mają do dyspozycji wspólną łazienkę, kuchnię, pralnię,

suszarnię, pokój dzienny oraz pokój do nauki dla dzieci. Okres udzielanego schronienia w sytuacjach uzasadnionych może wynosić nawet do 6 miesięcy. Pomoc tego rodzaju jest proponowana osobom, które znajdują się w sytuacji zagrożenia życia bądź bezpieczeństwa ze strony bliskich stosujących przemoc domową. Czasowe zapewnienie schronienia w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia pozwala na intensywne oddziaływania psychologiczne, pedagogiczne, prawne i socjalne. Z kolei dla osób, które doświadczają przemocy domowej, ale ich bezpieczeństwo nie jest bezpośrednio zagrożone oferowana jest pomoc ambulatoryjna w formie pomocy socjalnej, prawnej, psychologicznej oraz pedagogicznej. Dane liczbowe dotyczące powyższych zagadnień zostały ujęte w formie tabelarycznej, jedna z podziałem na pomoc stacjonarną i ambulatoryjną, druga – z podziałem na formy udzielonej pomocy w ramach pomocy stacjonarnej i ambulatoryjnej.

Tabela 2. Liczba osób z terenu miasta Leżajska, którym udzielono pomocy w SOW w Nowej Sarzynie w latach 2021-2023

Rok	Pomoc stacjonarna				Pomoc ambulatoryjna			
	Ogółem	w tym:			Ogółem	w tym:		
		kobiety	mężczyźni	dzieci		kobiety	mężczyźni	dzieci
2021	0	0	0	0	9	5	1	3
2022	0	0	0	0	5	5	0	0
2023	3	1	0	2	3	3	0	0

Tabela 3. Liczba form pomocy udzielonej osobom z terenu miasta Leżajska dotkniętym przemocą domową z podziałem na klientów stacjonarnych i ambulatoryjnych w latach 2021-2023

Rok	Formy pomocy	Poradnictwo psychologiczne	Poradnictwo pedagogiczne	Poradnictwo socjalne	Poradnictwo prawne	Porady pedagogiczne dotyczące dzieci
2021	ambulatoryjna	8	68	24	0	6
	stacjonarna	0	0	0	0	0
2022	ambulatoryjna	0	21	5	0	0
	stacjonarna	0	0	0	0	0
2023	ambulatoryjna	0	17	0	0	0
	stacjonarna	3	39	0	2	12

Na rzecz przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej działają również placówki oświatowe znajdujące się na terenie Leżajska. W razie stwierdzenia problemu przemocy domowej w środowisku rodzinnym ich ucznia podejmowane są następujące kroki:

- objęcie ucznia indywidualną terapią psychologiczną lub opieką pedagoga szkolnego (wsparcie emocjonalne, rozmowy i konsultacje, diagnoza potrzeb);

- objęcie rodziców ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w miarę zgłaszanych potrzeb;
- współpraca pedagoga / psychologa szkolnego z wychowawcami i nauczycielami ucznia doznającego przemocy domowej, monitorowanie postępów ucznia w nauce i jego frekwencji;
- stała współpraca z kuratorami sądowymi, pracownikami PCPR i MOPS, Policją, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną;
- udział pedagoga / psychologa szkolnego w grupach diagnostyczno-pomocowych w ramach prowadzonej w rodzinie ucznia procedury „Niebieskie Karty”;
- kierowanie wniosków do Sądu Rodzinnego o rozpoznanie sytuacji rodzinnej, w związku z podejrzeniem zaniedbania dziecka, w tym przemocy domowej.

W szkołach podstawowych podejmowane są, w ramach szeroko pojętej profilaktyki, pogadanki w klasach nt. przemocy rówieśniczej i demoralizacji. Z kolei w oddziałach przedszkolnych oprócz powyższych działań podczas zajęć grupowych wykorzystywana jest muzykoterapia, ćwiczenia ruchowe, zabawy przeciwdziałające agresji oraz bajki terapeutyczne.

Dane liczbowe zostały przedstawione w formie tabelarycznej zbiorczo dla wszystkich szkół.

Tabela 4. Działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej podejmowane wobec mieszkańców Leżajska przez placówki oświatowe w latach 2021-2023.

Nazwa placówki oświatowej	Liczba uczniów objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną w związku z przemocą domową	Liczba wniosków skierowanych do Sądu Rodzinnego w Leżajsku o wgląd w sytuację uczniów
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 w Leżajsku	4	15
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2 w Leżajsku	10	6
Szkoła Podstawowa nr 3 w Leżajsku	4	0
Zespół Szkół Licealnych w Leżajsku	4	0
Zespół Szkół Technicznych w Leżajsku	14	1

Na rzecz szeroko rozumianej pomocy dzieciom doznającym przemocy domowej działa także Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Leżajsku. W instytucji tej zatrudnieni są psychoterapeuci i psychotraumatolodzy przygotowani do udzielania specjalistycznej pomocy. Wobec dzieci doznających przemocy domowej oraz ich rodziców prowadzona jest interwencja kryzysowa, wsparcie psychologiczne, terapia psychologiczna lub psychoterapia – w zależności od rozpoznanych potrzeb. W razie konieczności sprawy kierowane są odpowiednich instytucji (Sąd Rodzinny, Policja, Ośrodek Pomocy Społecznej, Dom Dziecka). Poradnia prowadzi

ogólny rejestr liczbowy przyjmowanych osób, ale nie prowadzi rejestru liczbowego osób korzystających z pomocy z powodu przemocy domowej, dlatego te dane nie zostały udostępnione.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Leżajsku świadczy pomoc osobom i rodzinom, m.in. z problemem przemocy domowej. Z uwagi na to, że MOPS zajmuje się obsługą organizacyjno-techniczną Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego oraz powoływanych w każdym przypadku grup diagnostyczno-pomocowych, stał się jedną z podstawowych instytucji pomocowych na rzecz osób i rodzin, w których występuje problem przemocy domowej. Pracownicy socjalni MOPS podejmują szereg działań, skierowanych do osób doznających przemocy domowej jak i ją stosujących, mających na celu zniwelowanie tego problemu. Co roku sporządzane są na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie sprawozdania dotyczące skali zjawiska przemocy domowej występującego na terenie gminy Miasto Leżajsk – dane z lat 2021-2023 zostaną przedstawione w poniższych zestawieniach.

Tabela 5. Liczba rodzin i osób w rodzinach z terenu miasta Leżajska doznających przemocy domowej w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Liczba rodzin, w których występuje zjawisko przemocy domowej	23	27	22
Liczba osób doznających przemocy domowej ogółem	53	78	46
w tym: liczba kobiet	24	30	17
w tym: liczba mężczyzn	5	13	4
w tym: liczba dzieci	24	35	25

Z powyższych danych można wywnioskować, że spada liczba rodzin, w których występuje problem przemocy domowej (z niewielkim wzrostem w 2022 r. wywołanym prawdopodobnie pandemią COVID-19), a tym samym osób doznających przemocy. Liczba rodzin ogółem nie uwzględnia rodzin, wobec których była prowadzona procedura „Niebieskie Karty”, a w wyniku podjętych działań stwierdzono, że sytuacja w rodzinie nie wyczerpuje znamion przemocy domowej.

Tabela 6. Liczba osób z terenu miasta Leżajska podejrzewanych o stosowanie przemocy domowej w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Liczba osób podejrzewanych o stosowanie przemocy domowej	23	27	22
w tym: liczba kobiet	1	1	2
w tym: liczba mężczyzn	22	26	20

Dane zawarte w Tabeli 6 w zakresie ogólnej liczby osób podejrzewanych o stosowanie przemocy domowej odpowiada liczbie rodzin doświadczających przemocy domowej (dane zawarte w Tabeli 5). Świadczy to o tym, że w tych rodzinach był tylko jeden sprawca przemocy. Znamienne jest również to, że wśród osób stosujących przemoc domową są również kobiety. Choć ich odsetek jest niewielki, to jednak liczby te łamią stereotyp, że tylko mężczyźni są sprawcami przemocy domowej.

Tabela 7. Liczba sporządzonych w latach 2021-2023 formularzy „Niebieska Karta – A” przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów – dane dla miasta Leżajska

Nazwa instytucji	2021	2022	2023
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	2	1	2
Policja	24	31	15
Oświata	1	0	3
Ochrona zdrowia	0	0	0
Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0
Razem	27	32	20

Na podstawie danych zawartych w Tabeli 7 można zauważyć, że najbardziej aktywną w sporządzaniu „Niebieskich Kart-A” instytucją jest policja. Wynika to z faktu, że dokument ten jest sporządzany najczęściej podczas interwencji Policji wezwanej na miejsce zdarzenia przez osoby doświadczające przemocy domowej. Należy zauważyć, że coroczna liczba tych dokumentów nie odpowiada liczbie utworzonych i pracujących grup roboczych / diagnostyczno-pomocowych (Tabela 8). Niekiedy, na przestrzeni jednego roku, dla jednej rodziny doświadczającej przemocy domowej są sporządzane dwie i więcej „Niebieskich Kart-A”, najczęściej za każdym razem, kiedy dochodzi do interwencji policji, gdyż jest to kwalifikowane jako kolejne zdarzenie przemocowe w danej rodzinie. Charakterystyczne jest dla tych danych, że na przestrzeni tak wielu lat nie wykazały się żadną aktywnością w zakresie sporządzenia „Niebieskiej Karty-A” ani placówki ochrony zdrowia, ani Miejska Komisja

Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Leżajsku. Zwiększyła się natomiast aktywność w tej dziedzinie placówek oświatowych.

Tabela 8. Działania prowadzone przez grupy robocze / diagnostyczno-pomocowe w ramach procedury „Niebieskie Karty” wobec mieszkańców Leżajaska w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Liczba utworzonych grup roboczych / diagnostyczno-pomocowych	21	22	18
Liczba pracujących grup roboczych / diagnostyczno-pomocowych	29	30	24
Liczba wypełnionych <i>Niebieskich Kart-C</i>	11	17	12
Liczba wypełnionych <i>Niebieskich Kart-D</i>	11	9	6
Liczba złożonych w Prokuraturze zawiadomień z art. 207 kk	4	0	2
Liczba wniosków do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację dzieci	6	7	6
Liczba wniosków do MKRPA o wszczęcie procedury wobec osoby stosującej przemoc domową i nadużywającej alkoholu	5	3	2
Liczba osób skierowanych do udziału w programie psychologiczno-terapeutycznym	4	3	0
Liczba osób, które ukończyły program psychologiczno-terapeutyczny	2	3	0
Liczba rodzin zobowiązanych do pracy z asystentem rodziny	2	4	2

Analizując dane statystyczne z Tabeli 8, można zauważyć, że rok do roku podczas posiedzeń grup roboczych sporządzono mniej „Niebieskich Kart-D”, niż „Niebieskich Kart-C”. „Niebieska Karta-D” jest sporządzana z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc domową. Osoby te niechętnie odpowiadały na wezwanie do udziału w grupie roboczej / diagnostyczno-pomocowej, a ustawodawca nie przewidział środków przymusu do spełnienia tego obowiązku. Często również osoby doznające przemocy domowej nie były zainteresowane podjęciem współpracy z grupą roboczą / diagnostyczno-pomocową w zakresie zmiany własnej sytuacji i toksycznych relacji z osobą stosującą przemoc domową. Stąd różnice między liczbą utworzonych i pracujących grup roboczych a liczbą wypełnionych „Niebieskich Kart-C”. Warto zwrócić również uwagę na porównanie liczby osób skierowanych do udziału w tym programie z liczbą osób, które go ukończyły. Jedynie w 2022 roku jest to ta sama wartość liczbowa. Wynika to z faktu, że w tym okresie udział osób stosujących przemoc w programie psychologiczno-terapeutycznym był w pełni dobrowolny, chyba że Sąd Karny udział w programie zawarł w treści wyroku skazującego za stosowanie przemocy wobec członków rodziny, jednak dane przekazane przez Sąd Rejonowy w Leżajsku jasno wskazują, że w okresie 2021-2023 nie zobowiązano żadnej osoby do udziału w takich oddziaływaniach. W 2023 roku

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Leżajsku nie organizowało programu psychologiczno-terapeutycznego, dlatego za ten rok odnotowano zerowe wartości liczbowe.

Z danych statystycznych z lat 2021-2023 sporządzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Leżajsku w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej wynika, że w tym okresie nie doszło do sytuacji odebrania dziecka rodzinie, w której dochodziło do przemocy. W układzie tabelarycznym nie znalazła się również liczba osób kierowanych do Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Nowej Sarzynie, z uwagi na fakt, że podczas pracy z osobami doznającymi przemocy domowej nie odnotowano takiego zapotrzebowania.

Z Miejskim Zespołem Interdyscyplinarnym w Leżajsku współpracuje również Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Leżajsku. W ramach działań Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii od lat funkcjonuje Punkt Konsultacyjno-Informacyjny ds. Profilaktyki Uzależnień. W Punkcie tym świadczona jest bezpłatna pomoc psychospołeczna i prawna dotycząca problemów alkoholowych i narkomanii. W 2021 roku w Punkcie udzielono bezpłatnych porad 10 osobom, w 2022 r. – 15, a w 2023 r. – 13 osobom. Ponadto Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Leżajsku prowadziła postępowania wobec osób nadużywających alkoholu o objęcie leczeniem odwykowym: w 2021 r. – 21 postępowań, w 2022 r. – 23, zaś w 2023 r. – 31. W wyniku prowadzonych postępowań skierowała do Sądu Rejonowego w Leżajsku wnioski o zobowiązanie do leczenia odwykowego osób uzależnionych od alkoholu: w 2021 r. – 7, w 2022 r. – 6, zaś w 2023 r. – 9 wniosków.

III. Ramy prawne Programu

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030 powstał w oparciu o następujące akty prawne:

- Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (Dz. U. z 2015 r. poz. 961);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424);
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.);

- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177);
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609);
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870).

Program jest również zgodny z:

- Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (załącznik do uchwały nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M.P. poz. 1232);
- Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (załącznik do uchwały nr LXXI/1226/24 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 26 lutego 2024 r. w sprawie uchwalenia „Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030”);
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Leżajsk na lata 2022-2027 (załącznik do uchwały nr XLI/263/21 Rady Miejskiej w Leżajsku z dnia 25 października 2021 r. w sprawie przyjęcia do realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Leżajsk na lata 2022-2027);
- Programem Wspierania Rodziny w gminie Miasto Leżajsk na lata 2021-2023 (załącznik do uchwały nr XXXV/217/21 Rady Miejskiej w Leżajsku z dnia 24 maja 2021 r. w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny w Gminie Miasto Leżajsk na lata 2021-2023);
- Miejskim Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Leżajsku na lata 2023-2025 (załącznik do uchwały nr LV/362/22 Rady Miejskiej w Leżajsku z dnia 19 grudnia 2022 r. w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Leżajsku na lata 2023-2025).

IV. Adresaci Programu

Adresatami Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030 są mieszkańcy Leżajska, a przede wszystkim:

- osoby zagrożone przemocą domową,
- osoby doznające przemocy domowej, w szczególności kobiety, dzieci, osoby starsze i osoby niepełnosprawne,
- świadkowie przemocy domowej,
- osoby, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową.

Dodatkowo adresatami Programu są instytucje, służby, organizacje pozarządowe i inne podmioty zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

V. Realizatorzy Programu

W realizacji Programu na zasadach partnerstwa współpracują instytucje i organizacje z terenu miasta Leżajska, a w szczególności: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Komenda Powiatowa Policji, Sąd Rejonowy (kuratorzy sądowi), Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki służby zdrowia, przedszkola, szkoły, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna oraz organizacje pozarządowe.

VI. Zasady finansowania

Źródłem finansowania Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030, podobnie jak w latach ubiegłych, będą środki finansowe z budżetu miasta, jak również środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji zadań programu oraz w miarę możliwości środki zewnętrzne (UE, inne podmioty).

VII. Cele Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030

Celem głównym Programu jest zwiększenie skuteczności działania zintegrowanego systemu pomocy rodzinom z problemem przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska na terenie gminy.

Celami szczegółowymi Programu są:

- 1) Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

- 2) Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia dla osób doznających przemocy domowej.
- 3) Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.
- 4) Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

VIII. Harmonogram działań Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030

Lp.	Zadania do realizacji	Sposób realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy poszczególnych działań
I	Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	1. Realizacja programów profilaktycznych dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej, mediacji, nabywania kompetencji społecznych przeciwdziałających stosowaniu przemocy domowej. 2. Analiza czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą domową 3. Opracowywanie diagnoz skali zjawiska przemocy domowej na terenie Leżajska 4. Monitorowanie zjawiska przemocy domowej. 5. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy domowej. 6. Prowadzenie poradnictwa i edukacji w celu wzmocnienia opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców.	2024-2030 na bieżąco	Miejski Zespół Interdyscyplinarny w Leżajsku grupy diagnostyczno-pomocowe MOPS w Leżajsku KPP w Leżajsku Placówki oświatowe Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Leżajsku PCPR w Leżajsku Kuratorzy sądowi Organizacje pozarządowe
II	Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia dla osób doznających przemocy domowej	1. Nawiązywanie, rozwijanie i wzmocnianie działalności pomiędzy instytucjami samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom doznającym przemocy domowej. 2. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom doznającym przemocy domowej.	2024-2030 na bieżąco	Miejski Zespół Interdyscyplinarny w Leżajsku grupy diagnostyczno-pomocowe MOPS w Leżajsku KPP w Leżajsku Placówki oświatowe Placówki ochrony zdrowia

		<p>3. Realizacja procedury „Niebieskie Karty”.</p> <p>4. Realizacja pomocy psychologicznej, pedagogicznej, socjalnej, rodzinnej dla osób doświadczających przemocy domowej.</p> <p>5. Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy domowej pomocy świadczonej przez ośrodki wsparcia i ośrodek interwencji kryzysowej.</p> <p>6. Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy domowej pomocy świadczonej przez punkt konsultacyjny.</p> <p>7. Zapewnianie ochrony dzieciom w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.</p> <p>8. Tworzenie warunków umożliwiających osobom doświadczającym przemocy domowej otrzymanie w pierwszej kolejności lokali socjalnych.</p> <p>9. Monitorowanie działań pomocowych wobec osób doświadczających przemocy domowej.</p>		<p>Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Leżajsku PCPR w Leżajsku Kuratorzy sądowi MKRPA w Leżajsku Organizacje pozarządowe</p>
III	Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.	<p>1. Rozpowszechnianie informatorów zawierających aktualne bazy teleadresowe instytucji, które realizują działania wobec osób stosujących przemoc domową z danego powiatu.</p> <p>2. Działania wobec osób stosujących przemoc domową, w tym w ramach procedury „Niebieskie Karty”.</p> <p>3. Działanie i współpraca służb w zakresie monitorowania zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy domowej, w tym wymiana informacji między nimi.</p> <p>4. Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc domową w programach korekcyjno-educacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.</p>	2024-2030 na bieżąco	<p>Miejski Zespół Interdyscyplinarny w Leżajsku / grupy robocze KPP w Leżajsku MOPS w Leżajsku MKRPA w Leżajsku PCPR w Leżajsku Placówki oświatowe Kuratorzy sądowi</p>
IV	Podnoszenie jakości i dostępności świadczonych usług przez rozwijanie i doskonalenie kompetencji przedstawicieli	<p>1. Opracowywanie diagnoz potrzeb szkoleniowych członków MZI i grup diagnostyczno-pomocowych.</p> <p>2. Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami doświadczającymi</p>	2024-2030 na bieżąco	<p>Miejski Zespół Interdyscyplinarny Leżajsku / grupy robocze</p>

	instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	przemocy domowej i z osobami stosującymi przemoc domową, w formie m.in. superwizji, coachingu, doradztwa, grup wsparcia.		
--	--	--	--	--

IX. Przewidywane efekty realizacji celów

- Zwiększenie wiedzy i świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej oraz skali jej występowania na terenie gminy Miasto Leżajsk.
- Rozwój, wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej
- Zwiększenie skuteczności i dostępności profesjonalnej pomocy dla osób doznających przemocy domowej.
- Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy domowej oraz członków ich rodzin.
- Zwiększenie jakości oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.
- Zwiększenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy domowej.

X. Sprawozdawczość i ewaluacja realizacji Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030

Monitorowanie realizacji Programu będzie przeprowadzał Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Leżajsku, na podstawie zebranych informacji, przekazywanych przez poszczególnych realizatorów programu na posiedzeniach Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego w Leżajsku. Dodatkowo, w pierwszym kwartale każdego roku, Przewodniczący Zespołu przedstawi Burmistrzowi Leżajska sprawozdanie z działalności Zespołu oraz z realizacji Programu.

XI. Podsumowanie

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030 jest dokumentem, mającym na celu stworzenie spójnego i wielopoziomowego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, opartego o wyspecjalizowane zasoby instytucjonalne i ludzkie, pomiędzy którymi istnieje relacja współpracy. Na poziomie lokalnym elementami takiego systemu są pracownicy wszystkich

instytucji z terenu miasta, zaangażowanych w przeciwdziałanie temu zjawisku. Istotne jest podjęcie działań pomocowych o charakterze kompleksowego podejścia do sytuacji, poprzez stworzenie sieci współpracy, opartej o działania Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego. Cele i zadania zaplanowane do realizacji Programu mają służyć poprawie sytuacji rodzin uwikłanych w przemoc domową oraz ochronie rodzin zagrożonych przemocą. Kluczowe jest więc stworzenie spójnego i wielopoziomowego systemu pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą, systemu opartego o aktywizację i rozwój zasobów lokalnych, pomoc specjalistów, ich wiedzę, kwalifikacje i umiejętności. Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030 wytycza kierunki działania i może podlegać uzupełnieniom oraz modyfikacjom wynikającym z bieżących doświadczeń, jak i zmian organizacyjnych i prawnych.